

TEMAT: LEKCJA HUMANISTYCZNA-

*periodyzacja literatury w kontekście
historycznym z elementami wiedzy o sztuce.*

Prezentację przygotowali

Agnieszka Piórkowska, Teresa Miszczyk

Gimnazjum nr 34 we Wrocławiu

Czym jest periodyzacja?

- **Periodyzacja**, w historii oraz historii literatury, to umowny podział continuum czasowego na okresy historyczne zwane epokami.
- Początki nowych jednostek periodyzacji wyznaczają zwykle wydarzenia uważane w tradycji za ważne, rzadziej o podziale decydują sami historycy.

Co to jest epoka literacka?

epoka literacka - okres w historii literatury powszechnej lub narodowej, w którym współistnieją zbliżone do siebie prądy, kierunki literackie.

- ❖ Granica rozdzielająca kolejne epoki, związana jest z jakimś znaczącym wydarzeniem lub zespołem wydarzeń symbolizujących przemianę charakterystyczną dla danego okresu.

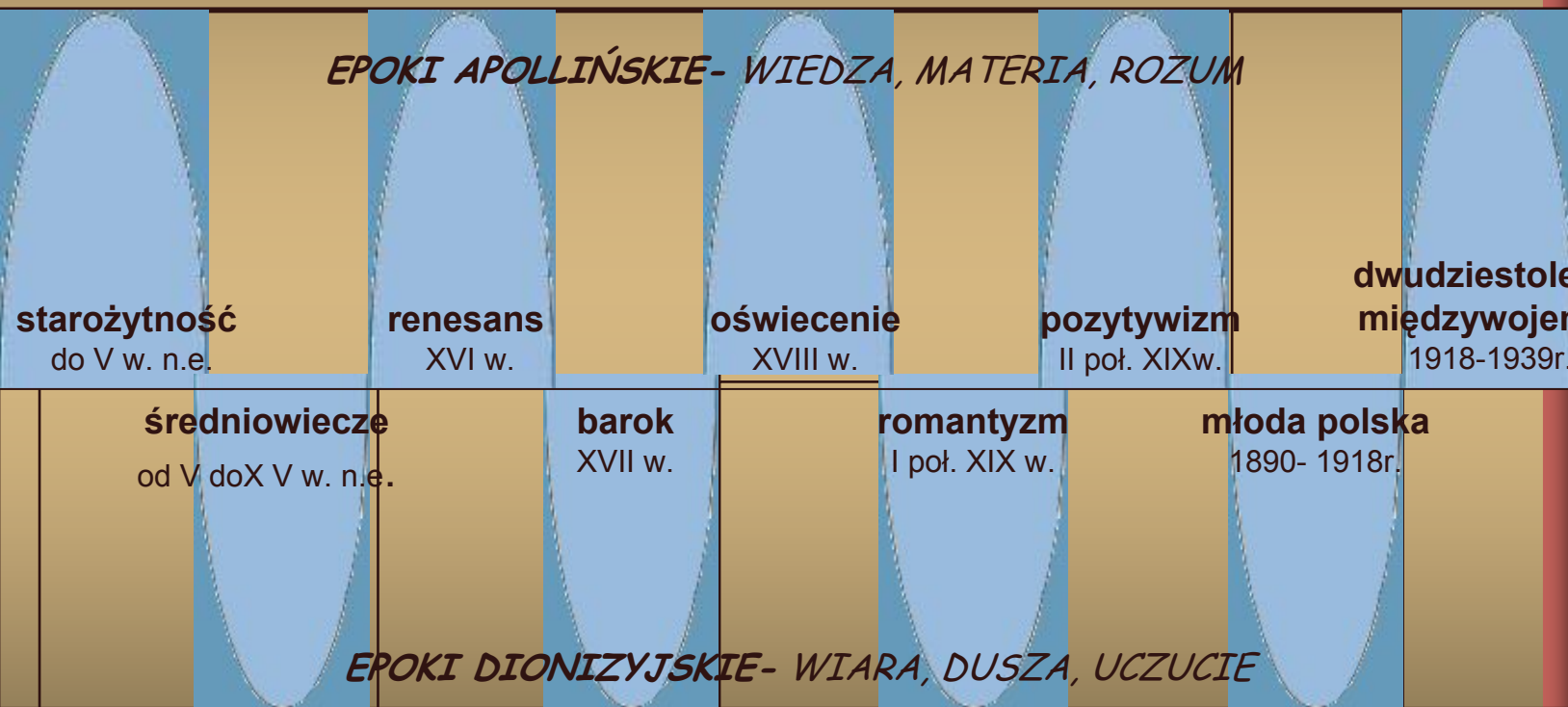
Podział dziejów ludzkości wg Krzysztofa Kellera

- **starożytność** (od początku dziejów do wstąpienia na tron Konstantyna Wielkiego w 306 roku),
 - **średniowiecze** (do upadku Konstantynopola w 1453 roku),
 - **czasy nowożytne** (od upadku Konstantynopola),*
- * *Współcześnie dokonano aktualizacji podziału Kellera, dodając nowy okres*
- **czasy najnowsze** (od 1914 r., wybuch I wojny światowej).

SINUSOIDA WG JULIANA KRZYŻANOWSKIEGO

Schematyczny podział historii literatury oparty na hipotezie występowania na przemian epok racjonalnych i irracjonalnych.

Epoki literackie

- starożytność
- średniowiecze
- renesans
- barok
- oświecenie
- romantyzm
- pozytywizm
- młoda polska
- XX-lecie międzywojenne
- współczesność

STAROŽYTNOŚĆ

Starożytność a antyk

 STAROŻYTNOŚĆ- to nazwa oznaczająca cały dorobek ludzkości sprzed naszej ery (np. cywilizację Egiptu, Mezopotamii, Izraela).

 ANTYK- pojęcie zarezerwowane dla historii, kultury, sztuki i literatury starożytnej Grecji i Rzymu.

Periodyzacja kultury starożytnej Grecji

 OKRES ARCHAICZNY – od VIII w.p.n.e. do V w.p.n.e.

W tym czasie powstają eposy **Homera**, liryka **Tyrteusza**, bajki **Ezopa**.

 OKRES ATTYCKI/KLASYCZNY – od V do IV w. p.n.e.

To czas rozwoju dramatu i teatru greckiego, twórczości **Platona** i **Arystotelesa**, a także „złoty wiek” panowania **Peryklesa** (V w. p.n.e.), twórcy demokracji ateńskiej.

 OKRES ALEKSANDRYJSKI/HELLENISTYCZNY –

IV w. p.n.e., czasy panowania i podbojów **Aleksandra Wielkiego**.

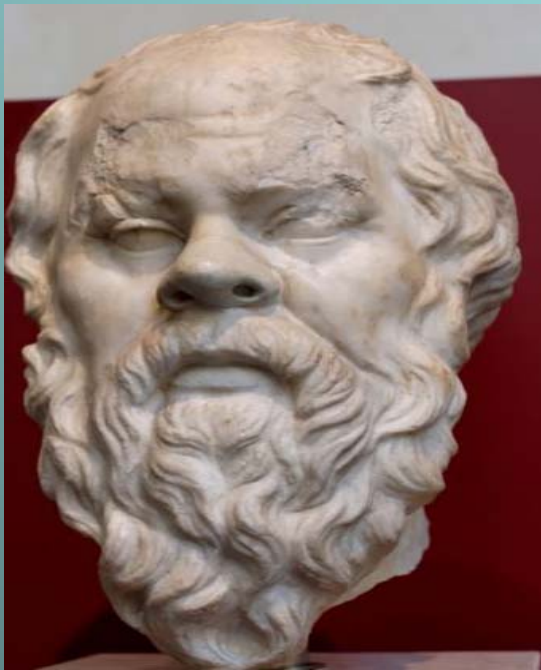
Narodziny filozofii zachodniej

Homo sum humani nihil a me alienum puto.

Terencjusz

Starożytność to pierwsza epoka filozofii zachodu. Jej początek związany jest z działalnością **Talesa z Miletu** i przypada na koniec VII w. p.n.e. Właśnie ze starożytnej Grecji pochodzą najwięksi myśliciele tamtych czasów: **Sokrates** i jego uczeń **Platon**, **Arystoteles**, **Epikur**, **Pitagoras**. Rodzą się pierwsze poglądy, idee i systemy filozoficzne: **humanizm**, **cynizm**, **stoicyzm**, **sceptycyzm**.

Sokrates „Wiem, że nic nie wiem”.

Urodził się w Atenach. Głosił, że cnota i prawda są dobrami bezwzględnymi i najwyższymi. Był **parezjastą** – mówił prawdę. Oskarżony o niewyznawanie bogów i psucie młodzieży. Za głoszenie swoich poglądów skazany na karę śmierci przez wypicie trucizny.

Platon/ platonizm

Był twórcą systemu filozoficznego zwanego obecnie idealizmem platońskim. Uczeń Sokratesa, spisał jego poglądy w formie dialogów ze sceptykiem Filonem (*Dialogi*). Założył sławną Akademię Ateńską.

Arystoteles/ arystotelizm

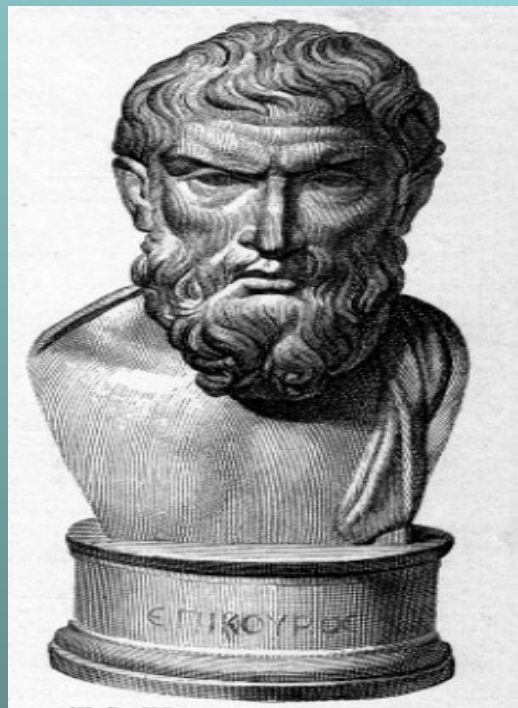
Twierdził, że ludzie rodzą się z niezapisanym umysłem, który wypełnia się myślami na skutek codziennych doświadczeń życiowych.

Dokonał podziału nauk na:

- **teoretyczne** - metafizyka, fizyka, matematyka;
- **praktyczne** - etyka, polityka;
- **wytwórcze** - architektura, sztuka.

Epikur/ epikureizm

Uważał, że materia jest niezniszczalna i wieczna. Celem i zasadą życia jest dążenie do przyjemności, podstawą której jest rozważa, nakazująca żyć sprawiedliwie, rozumnie i moralnie. Etyka Epikura prowadziła w praktyce do ascezy.

Świat starożytnej Grecji

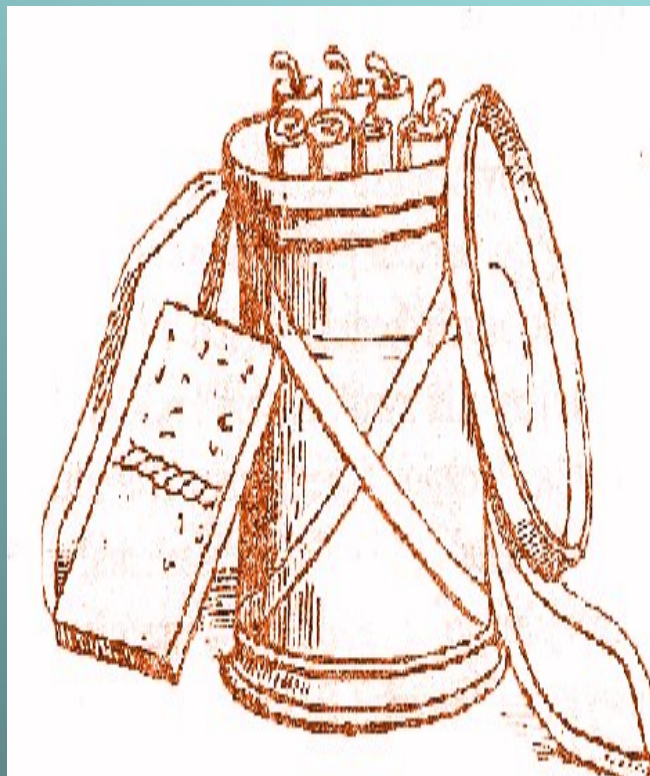
Pismo greckie

■ Grecy przejęli **alfabet fonetyczny** od Fenicjan. Przystosowali go do swoich potrzeb, wprowadzając znaki dla samogłosek.

■ Teksty spisywano głównie na glinianych bądź drewnianych tabliczkach, gdyż sprowadzany z Egiptu papirus był bardzo drogi.

Zwój papirusu i pojemnik (kapsa) ze zwojami

Pisarze i ich dzieła

W literaturze greckiej przeważały dzieła o tematyce religijnej, były to głównie mity (*mitologia- zbiór mitów*) i opowiadania o walecznych bohaterach.

Dopiero później zaczęto opisywać codzienne życie Greków oraz aktualne wydarzenia polityczne.

Do najślawniejszych pisarzy i poetów greckich zaliczymy na pewno Homera, Safonę, Tyrteusza.

**poezja tyrtejska- poezja patriotyczna wzywająca do walki*

HOMER (IX/ VIII w. p.n.e.)

- Homer jest autorem najstarszych arcydzieł literatury europejskiej *Iliady i Odysei*.
- Oba dzieła, opowiadające o bohaterskich czynach greckich wojowników, zaliczamy się do gatunku epickiego zwanego **eposem**.
- Istnieje legenda o ślepotcie poety, gdyż słowo *homer* w jednej z greckich gwar oznacza *ślepy*.

SAFONA (VII/ VI w. p.n.e.)

■ Pierwsza znana poetka starożytna, autorka poezji miłosnej, przedstawiana na malowidłach z kitarą. Żyła i tworzyła na wyspie Lesbos.

■ Od jej imienia pochodzi pojęcie *strofy safickiej.

■ Oprócz erotyków tworzyła pieśni weselne, utwory adresowane do córki, braci, a także hymny religijne np. *Hymn do Afrodyty*.

* typ strofy składający się z trzech wersów

jedenastozgłoskowych i czwartego pięciozgłoskowego

SYMONIDES (VI/ V w. p.n.e.)

Pierwszy poeta, dla którego tworzenie poezji stało się źródłem utrzymania. Znany jest jako piewca władców. Starożytni cenili go za umiejętność wzbudzania litości i szlachetny patos.

Symonides jest autorem licznych **epigramatów**, m.in. słynnego epigramu na cześć bohaterów poległych pod Termopilami :

*„Przechodniu, powiedz Sparcie,
iż wierni jej prawom tutaj spoczywamy”.*

Dramat i teatr grecki

Geneza teatru antycznego wiąże się z kultem boga Dionizosa - boga narodzin i śmierci, winnej latorośli, urodzaju, wina i dobrej zabawy.

W starożytnej Grecji odbywały się cztery ważne święta ku czci boga Dionizosa, ale dla historii teatru ważne są dwa z nich - **Wielkie** i **Małe Dionizje**.

Poważne w swym charakterze Wielkie Dionizje dały początek tragedii. Wesole, swawolne Małe Dionizje dały początek komedii.

Aktorzy, tylko mężczyźni, występowali na scenie przeważnie w bardzo jaskrawych strojach, w maskach i na koturnach.

Losami bohaterów rządziło **fatum** (przeznaczenie). Zaś celem sztuki antycznej było **katharsis** (oczyszczenie, dostarczenie wyższych doznań).

Najbardziej znanymi dramatopisarzami byli: **Tespis**, **Sofokles**, **Ajschylos**, **Eurypides** i **Seneka**.

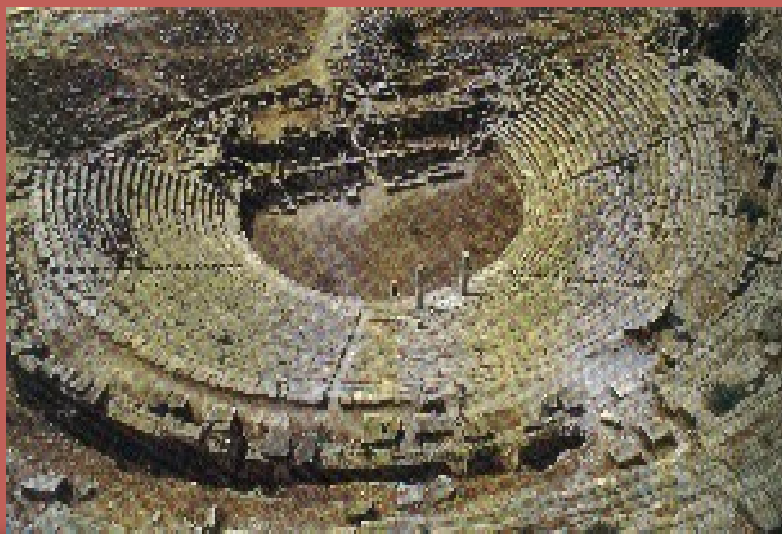
Dramat i teatr grecki

Aktorzy z maskami

Dionizos, bóg wina i zabawy

Teatr w Milecie

Sztuka starożytnej Grecji

Architektura

Budowlami dla Greków najważniejszymi były **świątynie** (np. wzgórze Akropol w Atenach).

Wznosiły się na podmurowaniu o prostokątnym kształcie. Ozdabiała je **kolumnada** biegnąca dookoła jednym albo dwoma szeregami.

Pomiędzy kolumnami znajdowało się pomieszczenie zwane **cellą**, gdzie zazwyczaj mieścił się posąg bóstwa.

Budowle te charakteryzowały się pod względem estetycznym **równowagą i harmonią** wszystkich elementów.

PARTENON

świątynia Ateny na
Akropolu w Atenach

Kolumna w porządku
korynckim

Kolumna w porządku
doryckim

Kolumna w porządku
jońskim

Sztuka starożytnej Grecji

Rzeźba

Greccy rzeźbiarze posiadli umiejętność wnikliwego dostrzegania i przedstawiania szczegółu. Dążyli do indywidualizacji w przedstawianiu postaci.

Ukształtowała się konwencja, wedle której postacie męskie, zarówno bogów jak i ludzi, przedstawiano nago.

W każdej pracy należało zachować harmonię, umiar i symetrię.

Materiałem, w którym tworzyli Grecy, był biały marmur, który łatwo dawał się obrabiać; potem również brąz.

Na początku sztuka grecka miała charakter użytkowy, powstawała na potrzeby kultu, ozdabiając świątynie.

Amazonka wyrzeźbiona
przez Polikleta

Dyskopol Myrona

Grupa
Laokona

Sztuka starożytnej Grecji

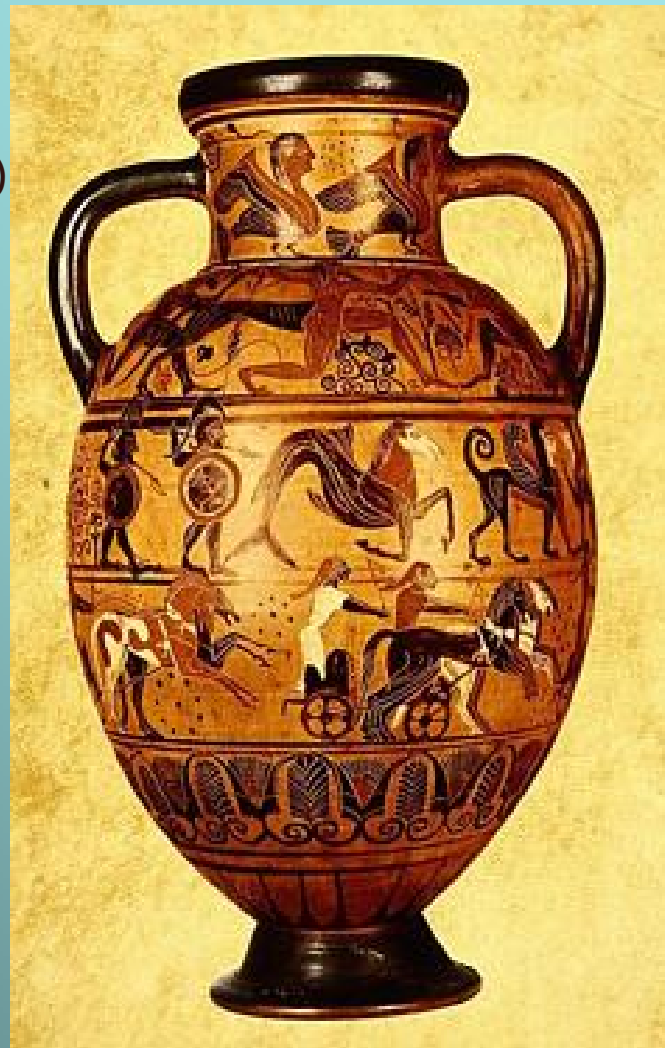
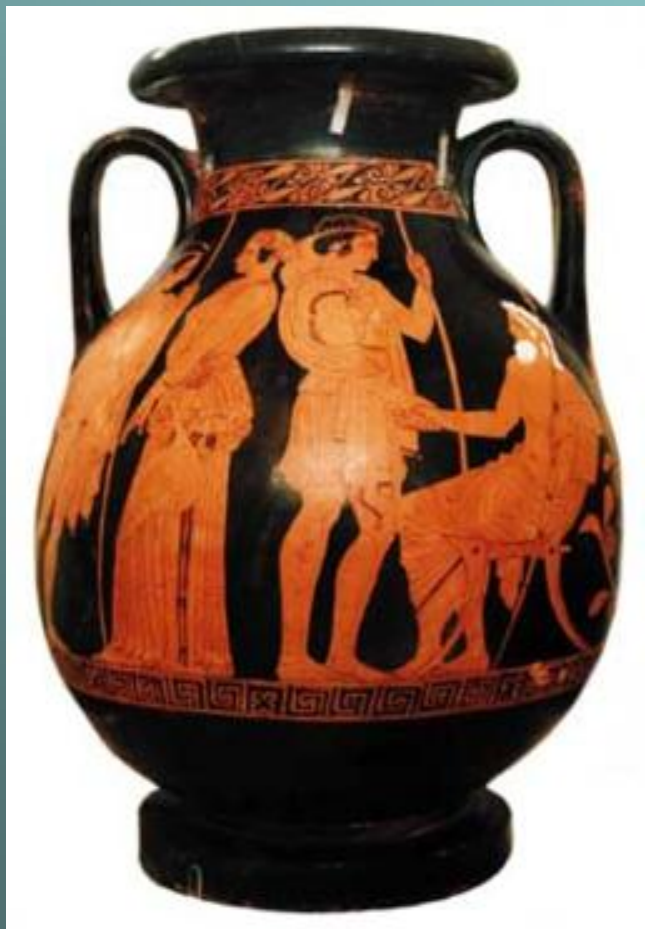
Malarstwo

- Kompozycje malarskie służyły zdobieniu elementów architektury (**malarstwo architektoniczne**), były monumentalne i dekoracyjne.
- Oprócz malarstwa architektonicznego wyróżnia się **malarstwo zdobnicze** (np. wazowe).
- Najbardziej popularnymi technikami malarskimi w starożytności były: tempera, fresk i mozaika.

Wazy greckie

(malarstwo wazowe o tematyce mitologicznej)

Fragment mozaiki
przedstawiającej Dionizosa

Freski z Aten

Freski z Knossos

ŚWIAT IMPERIUM RZYMSKIEGO

Pismo

Rzymianie stworzyli alfabet łaciński na podstawie alfabetu etruskiego, z którego zapożyczono 21 znaków. Papirus był głównym materiałem, na którym spisywano i przechowywano wielkie dzieła. W życiu codziennym używano tabliczek z metalu lub drewna.

fot. rylce

*fot. fragment
zapisanego papirusu*

SENATVS POPVLVSQVE ROMANVS
 IMP CAESARI DIVI NERVAE F NERVAE
 TRAIANO AVG GERM DACICOPONTIF
 MAXIMO TRIB POT XVII IMP VICO SVPP
 ADDECLARANDVM OVANTAEALITVDINIS
 MONSETLOCVSTANFIBVSSITEGESTVS

Przykłady pisma

KAPITAŁA
 RZYMSKA

Handwritten text in Roman cursive script, showing a dense and flowing style with many ligatures.

KURSYWA RZYMSKA

IMP CAESARI
 TRAIANO AVG
 MAXIMO TRIB
 ADDECLARAND
 MONSETLOCVSTAN

KAPITAŁA KWADRATOWA

Literatura starożytnego Rzymu

Choć to Rzym podbił Grecję i podporządkował ją sobie politycznie, to kultura grecka zdecydowanie podbiła rzymską. Literatura tworzona w formie ustnej przez pierwotny lud Italii została zapomniana. Rzymianie obficie korzystali z wzorców greckich. Taka postawa bywała w kręgach rzymskich krytykowana, próbowano się jej przeciwstawić, jednak z marnym skutkiem.

Mimo to nie należy traktować literatury rzymskiej jako nieoryginalnej. Dzieła wybitnego mówcy **Cycerona**, pieśni **Horacego**, czy rzymski poemat epiczny opisujący dzieje Trojańczyka Eneasza legendarnego protoplasty Rzymian autorstwa **Wergiliusza**, weszły na trwałe do kanonu europejskiego dorobku piśmienniczego i odegrały bardzo ważną rolę w późniejszych epokach.

Horacy Quintus Horatius Flaccus

Już za życia miał świadomość swojej nieśmiertelności (łac. **Non omnis moriar** - Nie wszystek umrę), którą zapewniała mu jego twórczość (**egzegi monumentum - pomnik trwalszy niż ze spiżu**).

Do najważniejszych tekstów Horacego zalicza się:

- **Epody**, krótkie utwory o treści politycznej;
- **Satyry**, teksty ośmieszające wady i słabości ludzkie;
- **Pieśni** (zwane też **Odami**), uznawane za największe osiągnięcie Horacego;
- **Listy**, zawierające rozważania filozoficzne np. *List do Pizonów* znany również jako *Ars poetica*.

Owidiusz Publius Ovidius Naso

Zasłynął jako autor poezji miłosnej.
Jednym z popularniejszych tekstów
Owidiusza jest *Ars amatoria*
(*Sztuka kochania*), frywolny
podręcznik miłości i flirtu.
Ukarany wygnaniem z Rzymu
najprawdopodobniej właśnie za
Sztukę kochania.

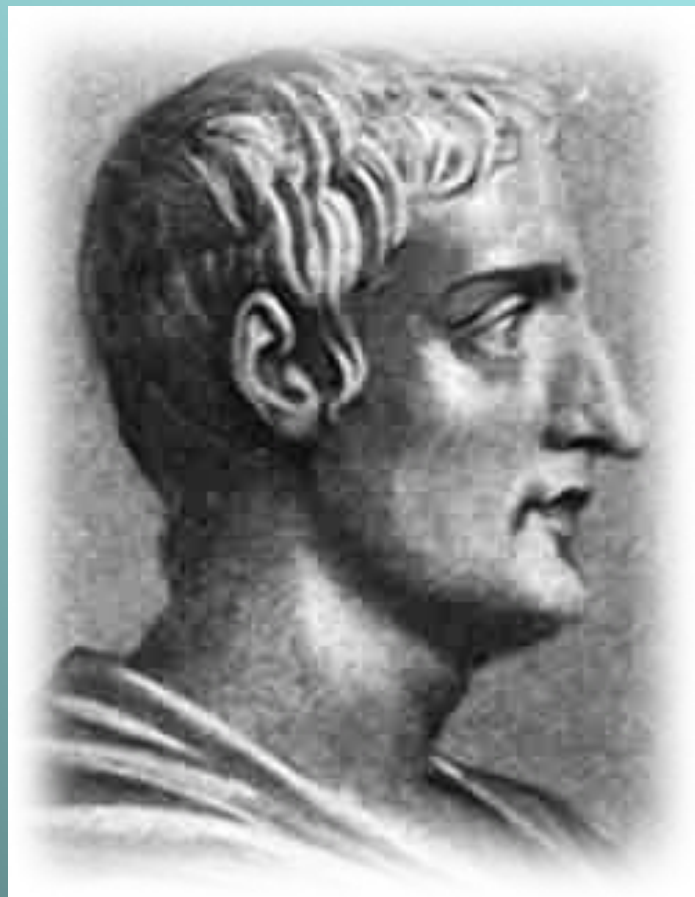
Autor cytatów:

- *Koniec wieńczy dzieło.*
Finis coronat opus. (łac.)
- *Być zakochanym, to być szalonym*
przy zdrowych zmysłach.
- *Co innego radzi namiętność, co*
innego rozum.

Tacyt Publius Cornelius Tacitus

Jeden z najświetniejszych
historyków rzymskich. Był
rodowitym Rzymianinem, ale
urodził się prawdopodobnie
w *Galii*. Napisał pierwszą
monografię etnograficzną
obcych plemion - ***Germanię***.
W dziele tym uderza
rzetelność i obiektywizm
autora. Kilka wzmianek
odnosi się do plemion
zamieszkujących ziemie
dzisiejszej Polski.
Najświetniejszymi utworami
Tacyta są ***Dzieje*** i ***Roczniki***.

Sztuka starożytnego Rzymu

Architektura

 Podobnie jak literatura, architektura rzymska ukształtowała się w znacznej mierze pod wpływem architektury hellenistycznej oraz architektury etruskiej.

Panteon w Rzymie
(miejsce poświęcone
bogom)

Forum Romanum (rynek rzymski)

Koloseum (arena)

Termy rzymskie

Łuk Konstantyna

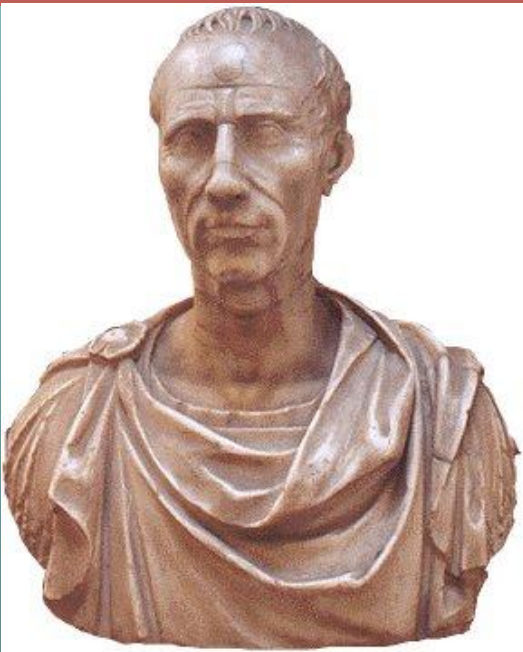
Akwedukty

Sztuka starożytnego Rzymu

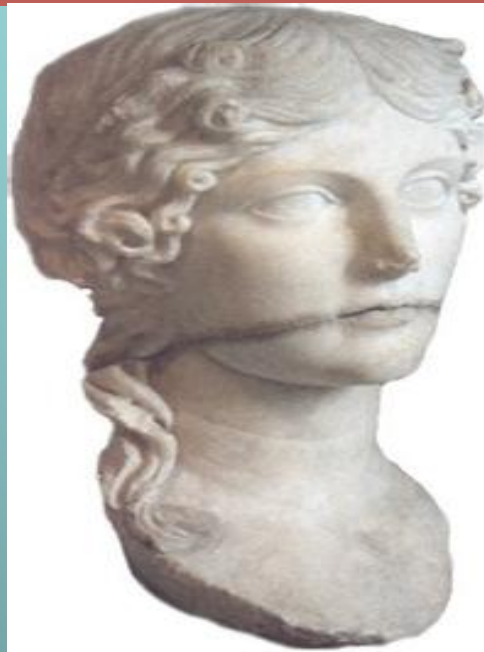
Rzeźba

Rzeźba rzymska rozwijała się w ścisłej zależności od greckiej. Łuki triumfalne i monumentalne kolumny (np. łuk Tytusa, kolumna Trajana) zaliczyć należy do form istniejących na pograniczu architektury i rzeźby. Widniejące na nich płaskorzeźby posiadają wielkie wartości ilustratorskie.

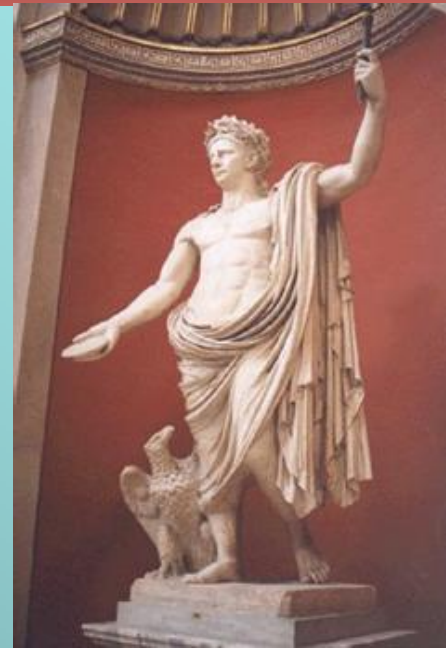

Juliusz Cezar

Agrypina starsza

Klaudiusz

Wilczyca kapitolńska -
symbol imperium rzymskiego

Sztuka starożytnego Rzymu

Malarstwo

W malarstwie dominował styl **egipsyżujący**, a od połowy I w. n.e. - **iluzjonistyczny**.

Mozaika rozwijała się dwutorowo: powstawały czarno-białe kompozycje w stylu italskim i kolorowe w stylu hellenistycznym.

Najwspanialsze **malowidła** i **mozaiki** odkryto w domach miast zniszczonych przez wybuch Wezuwiusza m.in. Pompejach. Pokrywały one ściany pokojów i atriów. Przedstawiały krajobrazy, sceny z ludźmi w bujnej zieleni, martwe natury, egzotyczne zwierzęta, sceny z greckiej mitologii, architekturę, otwierającą przed patrzącym złudzenie głębi.

Malarstwo pompejańskie- freski z domu Wettiuszów

Flora- fresk z domu w Stabiae

mozaika

Co zawdzięczamy starożytnym?

RELIGIA

politeistyczna, mitologia (zbiór wierzeń)

SZTUKA

- architektura (Akropol, akwedukty, termy)
- rzeźba (Fidiasz *Zeus*, Myron *Dyskobol*)
- malarstwo (wazowe, mitologiczne, mozaiki)

FILOZOFIA

Tales z Miletu, Heraklit, Sokrates, Platon, Epikur, Arystoteles

PRAWO- tzw. Prawo XII Tablic

Dura lex, sed lex (Twarde prawo, ale prawo)
Non bis in idem (Nikogo nie należy karać dwa razy)

DEMOKRACJA (gr. *demos*- lud, *krateo*- rządzić)
Perykles , Ateny V wiek p.n.e.

TEATR

Widowiska sceniczne ku czci boga Dionizosa (Wielkie i Małe Dionizje)

LITERATURA

- epos- Homer (*Iliada* i *Odyseja*)
- poezja (Safona, Tyrteusz, Anakreont)
- bajki (Ezop)
- komedia, tragedia (Ajschylos, Sofokles, Eurypides)

ŚREDNIOWIECZE

Periodyzacja średniowiecza

EUROPA (V- XV w.)

- ❖ średniowiecze wczesne, czyli okres od V do X w.
- ❖ rozkwit średniowiecza czyli okres od XI do XIII w.
- ❖ zmierzch średniowiecza przełom XIV/ XV wieku

POLSKA (X- XVI w.)

- ❖ średniowiecze wczesne to okres od X do XIII w.
- ❖ rozkwit średniowiecza to wiek XIV
- ❖ zmierzch średniowiecza to przełom XV/ XVI w.

Periodyzacja średniowiecza

Za początek średniowiecza uznaje się upadek starożytnego Rzymu (476r. n.e.), a koniec wiąże ze zdobyciem Konstantynopola przez Turków (1453r.).

Przełomem w tej epoce było wynalezienie druku przez Gutenberga w 1450r. W tym okresie również rodzi się feudalizm, a w 1517r. dochodzi do reformacji kościoła zapoczątkowanej przez Marcina Lutra.

Cechy średniowiecza

ANONIMOWOŚĆ- w kulturze średniowiecza dokonania artystyczne i naukowe najczęściej nie były sygnowane imieniem twórcy, lecz pozostawały anonimowe. Wszystkie indywidualne działania służyły chwale bożej.

UNIWERSALIZM- (jedna wiara- BÓG, jeden władca- KOŚCIÓŁ, jeden język- ŁACINA)
Wspólnota kultury średniowiecza w Europie związana była z dominacją instytucji Kościoła, podporządkowaniu wszystkich dziedzin życia filozofii chrześcijańskiej oraz powszechności użycia języka łacińskiego.

FILOZOFIA EPOKI

TEOCENTRYZM - pochodzi od greckiego Θεός (*Theos*) - Bóg i od łacińskiego *centrum* - środek. Postawa będąca wyrazem przekonania, że Bóg jest przyczyną, ośrodkiem i ostatecznym celem wszystkiego co istnieje. W tej perspektywie ważne są wyłącznie zagadnienia dotyczące sensu istnienia i przeznaczenia człowieka.

SCHOLASTYKA - nurt filozoficzny w średniowieczu, który dał podstawy teologii; zakładał, że prawdy wiary są niepodważalne, można je jednak udowodnić za pomocą rozumowego dowodzenia (tzw. dogmatyczne filozofowanie). W swoich rozważaniach filozoficznych założenia scholastyki wykorzystywali min. św. Augustyn, św. Tomasz z Akwinu, św. Franciszek.

św. Augustyn

augustynizm - doktryna religijno-filozoficzna oparta na rozważaniach Arystotelesa, głosząca m.in., że myślenie i istnienie jest początkiem wszelkiej wiedzy. Wiedza poznana przez zmysły jest niepewna, prawdy wieczne istnieją w Bogu, a on jest podstawą wszelkiego istnienia. Świat (jako dzieło Boga) jest dobry, a ludzie tworzą zło.

tomizm-

św. Tomasz z Akwinu

- doktryna filozoficzna sformułowana przez św. Tomasza, wykorzystująca założenia Arystotelesa. Zakłada, że najdoskonalszy jest Bóg, On wszystkim kieruje i to do Niego wszystko dąży.

Dowód

Istnienie Boga można udowodnić. Wynika ono:

- z **ruchu** (musi istnieć coś, co porusza świat),
- **niesamoistności** świata (musi istnieć ktoś, kto stworzył świat),
- **przypadkowości** świata (musi istnieć ktoś, kto stworzył to, co przypadkowe),
- różnego **stopnia doskonałości** bytów (musi istnieć byt najdoskonalszy),
- **celowości** świata (musi istnieć ktoś, kto rządzi światem w sposób celowy).

św. Franciszek z Asyżu

franciszkanizm-

był to ruch filozoficzny odnowy moralnej. Jego podstawą była radosna, prosta wiara, płynąca z miłości do Boga i całego stworzenia.

Franciszkanizm przepętniony był ewangeliczną zasadą ubóstwa oraz miłosierdzia, braterstwa i pomocy potrzebującym.

PISMO ŚREDNIOWIECZA

Pismo gotyckie — rodzina krojów pisma opartych na alfabecie łacińskim, o ładnych i bardzo ozdobnych konturach.

Materiałem pisarskim był najczęściej pergamin, produkowany ze skór zwierzęcych a później papier.

Najczęściej do pisania wykorzystywano lotki gęsie lub łabędzie.

Pierwszym stosowanym, od starożytności aż do XII wieku, atramentem był atrament węglowy, potem bardziej popularny stał się atrament galasowy (galas to otoczka larwy osy, która rozwija się na gałązkach dębu).

LITERATURA ŚREDNIOWIECZA

Literatura średniowiecza była wyrazem teocentrycznej wizji świata. Do końca XIII w. dominowała łacina. Tworzono głównie anonimowo. Literatura służyła głównie celom dydaktycznym, propagowała wartości chrześcijańskie i wzorce parenetyczne- świętego, rycerza, władcy.

Księgi spisywano głównie w klasztorach, na pergaminie lub papierze. Były bogato zdobione (miniatury, inicjały, motywy roślinne, zwierzęce).

Równolegle rozwijały się dwa nurty- literatura świecka i religijna.

Literatura religijna

- Hagiografie np. „Złota legenda” Jakuba de Voragine (XIII w.), „Legenda o św. Aleksym”(XV w.);
- Psalterz floriański (ukończony ok. 1400);
- Biblia królowej Zofii (XV w.);
- Kazania świętokrzyskie (XIII/XIV w.);
- Kazania gnieźnieńskie (XV w.);
- Pieśń Bogurodzica (XII w.).

Psalterz floriański

Biblia królowej Zofii

Pieśń Bogurodzica

Kazania świętokrzyskie

Dziś urodziła się urodziła bogu matką sławna maria
I twego syna gospodnia matkę swolena matką
I słońce nam świeci nam Anieloson
I waga dyla brygiela kopyce

Dziś urodziła się urodziła bogu matką sławna maria
I twego syna gospodnia matkę swolena matką
I słońce nam świeci nam Anieloson
I waga dyla brygiela kopyce

Dziś urodziła się urodziła bogu matką sławna maria
I twego syna gospodnia matkę swolena matką
I słońce nam świeci nam Anieloson
I waga dyla brygiela kopyce

Dziś urodziła się urodziła bogu matką sławna maria
I twego syna gospodnia matkę swolena matką
I słońce nam świeci nam Anieloson
I waga dyla brygiela kopyce

Literatura świecka

Zabytki kronikarskie w języku łacińskim:

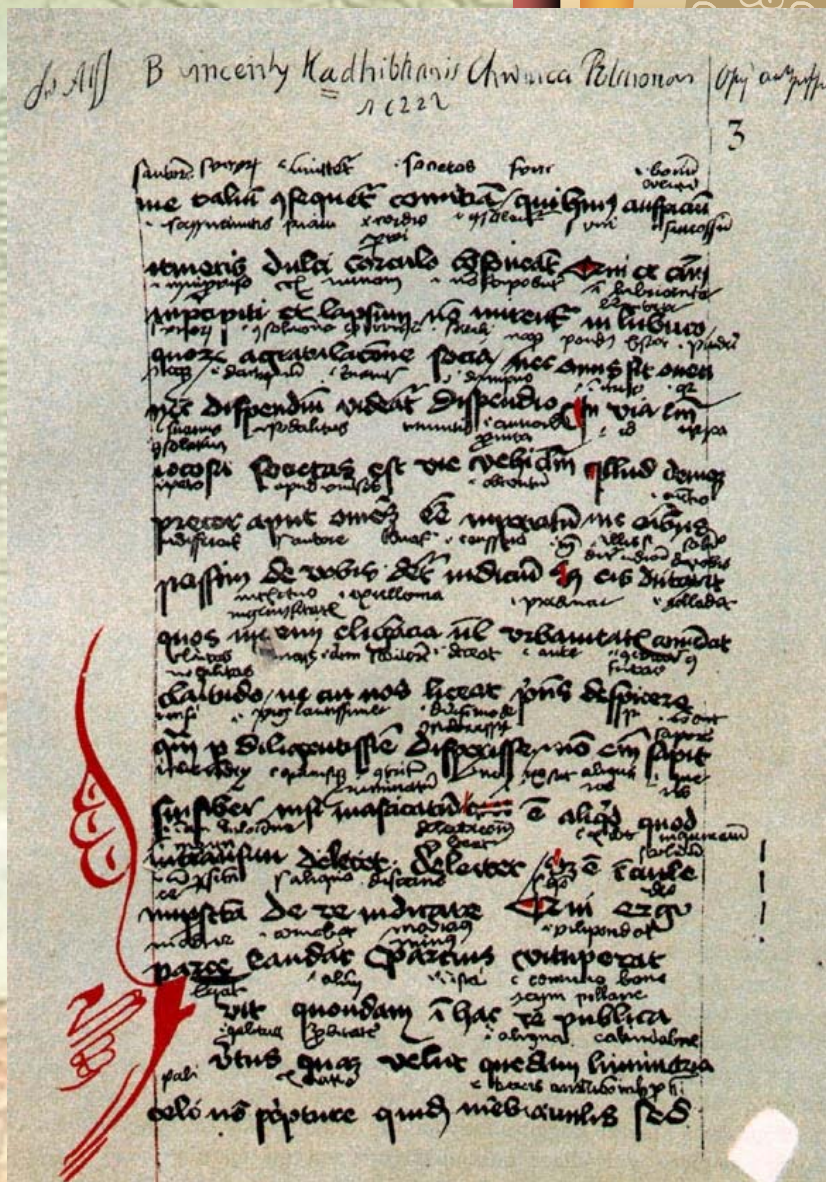
- „Kronika polska” Galla Anonima XII w.
- „Kronika Polski” Wincentego Kadłubka XIII w.
- „Historiae Polonicae” Jana Długosza XV w.

Literatura świecka

Kronika Galla Anonima

Kronika Wincentego Kadłubka

Literatura świecka

W Polsce:

„Satyra na leniwych chłopów” (XV w.),
„Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią” (XV w.),
„O zachowaniu się przy stole”, Przecław Słota (XV w.).

Na świecie:

„Pieśń o Rolandzie”- francuski epos rycerski (XI w.),
„Tristan i Izolda”- romantyczna legenda celtycka (XII w.).
„Boska komedia” Dante Alighieri- włoski poemat alegoryczny (XIVw.)

This detail from Hieronymus Bosch's 'The Fall of Man' depicts Adam, the first man, standing in a red robe and holding a book. He is positioned in the foreground, looking towards the viewer. Behind him is a landscape featuring a city with a large domed building and a tower. To the left, a large, multi-tiered structure, possibly a tower or a monument, is visible. The scene is set within a semi-circular frame, suggesting a window or a painting within a painting.

Fresk Domenico di Michelino, *Dante i Trzy Królestwa*

Fotokopia wiersza Słoty,
O zachowaniu się przy stole

Sztuka średniowiecza

Architektura średniowiecza w znacznej mierze wyrasta z osiągnięć cesarstwa rzymskiego. Powstają dwa podstawowe style- romański i gotycki.

Rozróżniamy:

- architekturę przedromańską
- architekturę romańską
- architekturę gotycką

Sztuka średniowiecza w Polsce

Architektura przedromańska

Sztuka przedromańska wiąże się z początkiem budownictwa murowanego w Polsce. Żadna z budowli tego okresu nie zachowała się w całości.

Palatium
na Ostrowie Lednickim

Relikty rotundy i palatium
w Gieczu

Architektura romańska

Charakterystyczną cechą tych budowli była prostota i masywność. Mury wznoszono ze starannie obrobionego kamienia, miały małe okna, wąskie drzwi, masywne wieże (obronny charakter).

Lublin- wieża

Kościół NMP
w Inowrocławiu

**Rotunda
w Cieszynie**

Kolegiata w Tumie pod Łęczycą

Krypta św. Leonarda na Wawelu

Kolegiata w Kruszwicy

Rzeźba romańska

Drzwi katedry w Gnieźnie przedstawiające żywot św. Wojciecha

Architektura gotycka

Na ziemi polskiej gotyk dotarł wraz z zakonami dominikańskim i franciszkańskim dopiero pod koniec pierwszej połowy XIII wieku.

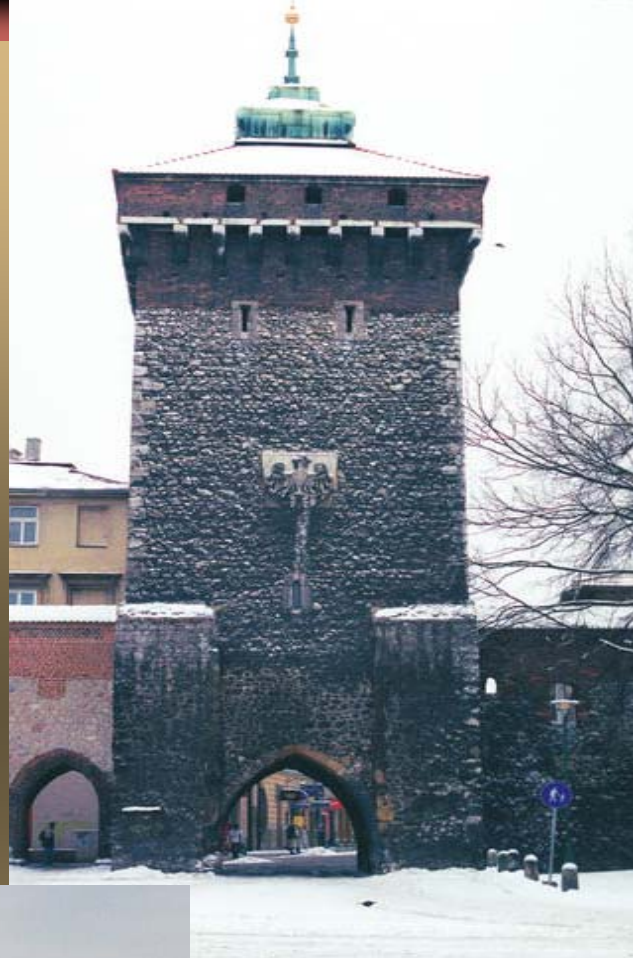
Charakterystyczną cechą gotyku był łuk i strzelistość. Budynki wznoszono z cegły na planie krzyża. Miały kilka kondygnacji wspartych przyporami. Okna były bardzo duże, przeszklone wspaniałymi witrażami o tematyce religijnej.

Kościół Mariacki w Krakowie

Ratusz we Wrocławiu

Brama Floriańska
w Krakowie

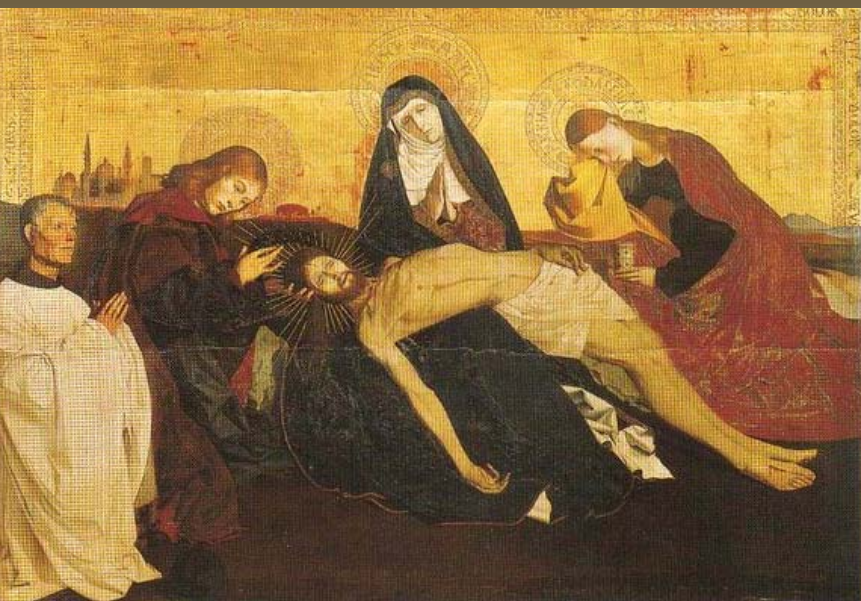

Zamek krzyżacki w Malborku

Rzeźba gotycka

Rzeźba gotycka miała charakter religijny.

Motywy czerpano głównie z Nowego Testamentu (sceny męki i śmierci Chrystusa, wizerunki Piety). Rzeźbiono głównie w drewnie, rzadziej w kamieniu.

Ołtarz w Kościele Mariackim,
Wit Stwosz

Pieta awiniońska, XV w.

Figurka Matki Bożej
zwana Gwiazdą Morza,
Swarzewo koło Pucka

Pieta ze Szreńska

Malarstwo

Hans Memling, Sąd Ostateczny, ok. 1467-1471 (Gdańsk)

Sztuka średniowiecza w Europie

styl romański

Architektura

Katedra w Pizzie, Włochy

Kościół Poitiers we Francji

Avila w Hiszpanii, mury miejskie

Rzeźba

Fragment płyty nagrobnej,
Niemcy

Fryz z Modeny, Włochy

Segovia Hiszpania

Malarstwo

Księga z Kells

Freski, Bazylika św. Marka
w Wenecji

Sztuka średniowiecza w Europie

Styl gotycki

Architektura

Katedra w Reims

Katedra Notre-Dame
w Paryżu

Katedra w Sienie

Pałac Dożów,
Wenecja

Bazylika św. Franciszka z Asyżu

**Opactwo
Westminsterskie**

Rzeźba

Maszkarony z Notre Dame

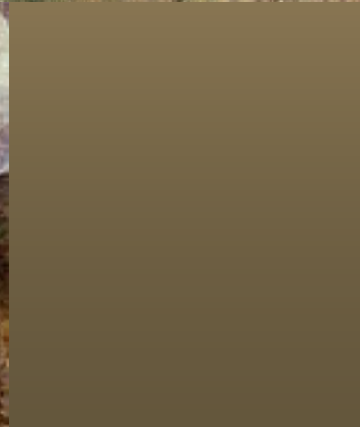
Dekoracja z katedry w Reims

Fresk
w bazylice
św. Franciszka w Asyżu

Malarstwo

św. Bernardyn,
fresk w katedrze w Sienie

Giotto - freski nad ołtarzem , Asyż

Dziękujemy
Dziękujemy
za
uwagę

